

Dopdolu içeriklerle
yeni sayımız!

S A Y I 3

T E M M U Z - A Ğ U S T O S - E Y L Ü L 2 0 1 7

BU SAYIDA:

- Endüstri 4.0'a
hazır mıyız?** 1
Yard. Doç. Dr. Aslı Kılıç
- Bölümden
Haberler!** 2
- Ödüller ve
Başarılar** 3
- Yayınlar** 3
- Tezler** 3
- Kogre Sunumları** 4
- Projeler** 5
- Mezunlar: Kim,
Nerede?** 6

Bölümümüzün en yeni öğretim üyesi olan değerli hocamız **Yard. Doç. Dr. Aslı Kılıç** Psikoloji biliminin geleceğine dair görüşlerini bizimle paylaştı.

Endüstri 4.0'a hazır mıyız?

Bir önceki sayıda kapak yazısını yazan Olcay Hoca'nın, bu sayının kapak metni için beni önererek onurlandırması sonucunda bu yazıyı kaleme alıyorum. Olcay Hoca yazısında psikolojinin Türkiye'deki ve ODTÜ'deki tarihini çok güzel özetlemişti. Ben de onun yazdıklarından esinlenerek psikolojinin bilimsel bir alan olarak geleceğine dair öngörülerimi, biraz da haddimi aşarak, paylaşmak istedim.

Son dönemlerde sıklıkla tartışılan Endüstri 4.0 konusuna değinmeden gelecekte bahsetmek imkansız. İki 17. Yüzyılda başlayan 1. Endüstri Devrimi yeni dünya düzeninde değişikliklere sebep olarak bilimin gelişmesine hız kazandırmıştır. 19. Yüzyılda başlayan 2. Endüstri Devrimi ile birlikte üretimde insanın yerini seri bantlar almış ve 1980'lerde başlayan 3. Endüstri Devrimi, teknolojinin günlük hayatımıza girmesi ile birlikte davranışlarımızı değiştirmiştir. Teknolojinin endüstriyi şekillendirmesi ve yeni sistemler yaratması ise bizi bugün tartışılmakta olan 4. Endüstri devrimine taşımıştır. Artık bilgisayar yardımı ile üretim yapan makinelerin hem bizimle hem de birbirleri ile iletişime geçebildiği bir devir başladı.

Bilişim teknolojilerindeki bu ilerleme ile birlikte artık yapay zeka Hollywood filmlerinin konusu olmaktan çıktı ve yavaş yavaş günlük hayatımıza girmeye başladı. Bundan yola çıkarak, ünlü astrofizikçi Stephen Hawking ve ünlü yatırımcı Elon Musk yapay zekanın hayatımızı kolaylaştıracağı inancına alternatif olarak, belki de yapay zeka konusunda temkinli davranıp, yapay zekanın insanların kontrolünden çıkmasını şimdiden engellememiz gerektiğini belirtti. Aslında bu korkularında da haksız değiller. Geçtiğimiz aylarda Facebook, chatbotlar (insanlarla sohbet edebilen bilgisayar programları) üzerinde yaptığı deneyi durdurmak zorunda kaldı. Deneyde, iki chatbota, aralarında farklı değerlere sahip "şapkaları", "topları" ve "kitapları" değiş tokuş yaparak pazarlık etmeleri öğretilmekteydi. Özellikle karar verme süreçlerini çalışan bilişsel psikologlar tarafından sonuçları heyecanla beklenen bu deney, iki chatbotun kendi aralarında insanların anlamadığı bir dil geliştirip, pazarlıkta anlaşabilmeleri sonucunda,

Hawking ve Musk'ın korkularını doğrularcasına sona erdirildi. Bununla ilgili olarak psikologların gelecekte sorabileceği sorulardan bazıları, insanlar makineler ile iletişime ne kadar hazır veya hızlı gelişen teknolojilerden hangi bilişsel, gelişimsel veya sosyal süreçler, ne boyutta etkilenecek?

Diğer taraftan, psikoloji ve davranış bilimleri için 4. Endüstri devrimi ile birlikte gelişen bilgi teknolojileri büyük bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Gelişen dijital ağlar sayesinde, insanlar ile ilgili analiz edilebileceğinden çok daha fazla veri oluşmakta. Kısa-ka büyük veri olarak adlandırılan ve farklı disiplinler tarafından farklı boyutları ile incelenen bu bilgi seli, insan davranışlarını anlamamızda da büyük rol oynayacak. Örneğin, akıllı telefonlar ve giyilebilir cihazlar üzerinden elde edilen veriler kişilerin laboratuvar ortamında değil, günlük hayattaki fiziksel hareketliliğini, sosyal iletişimlerini ve bunların arasındaki ilişkileri anlamamızı kolaylaştırabilir. Böylece veriler sınırlı bir örneklem ile kısıtlı kalmayıp genele yayılabilir olacak. Bu bağlamda, büyük veri psikoloji alanının geleceğini hem üretim hem de tüketim boyutlarında etkileyebilir.

Özetle, bilişimin gücü ile makineler artık hem elle tutulabilir ürünler hem de siber ürün ve hizmetler sunmakta. Psikoloji biliminin neredeyse tüm alanları bu ürünlerden hem faydalanmakta, hem de bu ürünlerin geliştirilmesinde önemli rol oynamakta. Örnek vermek gerekirse, büyük ihtimalle yakın gelecekte akıllı şehirlerde sürücüsüz taşıtlar ile seyahat edeceğiz. Tüm bu sistemler geliştirilirken trafik psikolojisi, insan-makina etkileşimi ve bilişsel psikoloji uzmanları mevcut bilgi birikimlerini kullanacaktır. Benzer şekilde, 4. Endüstri devrimi ile değişen iş ortamlarındaki insan faktörlerini endüstri psikoloji uzmanları çalışacaktır. Belki de, değişen dünyada insan ve insan davranışını bilimsel olarak çalışan psikoloji alanı daha da büyük bir önem kazanacaktır.

Aslı Kılıç

Editörler:

Ar. Gör. Gizem Fındık
&
Ar. Gör. Bilgesu Kaçan

E-mail: psynews@metu.edu.tr

Bölümden haberler!

- **Bölümümüz sekreterliğini sürdüren Şaziye Kaplan emekli oldu.**

Ekim 2002 tarihinden itibaren bölüm sekreterliği görevini sürdüren değerli üyemiz Şaziye Kaplan 16 Ekim 2017 tarihinde emekliye ayrılmıştır. 15 yıldır yürütmekte olduğu bu görev esnasında bölümümüz için çok önemli birçok işi gerçekleştirmiş olup eksikliği bölümümüzce hissedilecektir. Kendisine yeni yaşamında mutluluklar diler, katkılarından dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

- **Yeni bölüm sekreterimiz Damla Çetinkaya görevine başladı.**

Yeni bölüm sekreterimiz Damla Çetinkaya 27 Eylül itibarıyla görevine başlamıştır.

Kendisine hoş geldin diyor ve görevinde başarılar diliyoruz.

- **Bölümümüze yeni gelen öğrencilerimiz ile tanışma toplantısı yapıldı.**

Bölümümüzü yeni kazanan öğrencilerimiz ile 28 Eylül 2017 tarihinde tanışma toplantısı düzenlenmiştir.

Öğrencilerimize aramıza hoş geldiniz diyor ve ODTÜ'de yeni başlayan maceralarında başarılar diliyoruz.

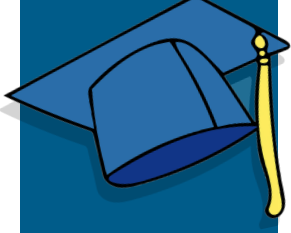
ÖDÜLLER

Nuray Sakallı Uğurlu—2017 ODTÜ Akademik Performans Ödülü

BAŞARILAR

Yonca Toker'in 'Sosyal/Girişimci Mesleki Alanlara İlgilerin Ölçümünde Karmaşıklık Düzeylerinin Entegrasyonu: İnsanlarla Etkileşim ve Sözel Veri İşleme Karmaşıklık Düzeylerine İliği Ölçeklerinin Öğrenci ve Çalışan Örneklerinde İncelenmesi' başlıklı projesi TÜBİTAK 3501 Kariyer Geliştirme Programı kapsamında kabul edilmiştir. Kendisini tebrik eder, başarılarının devamını dileriz.

Beril Türkoğlu TUBİTAK 2214, Doktora Sırası Araştırma Bursu ile Şubat - Ağustos arası University of South Florida - Gender and Interpersonal Dynamics Lab'a araştırmacı olarak gidiyor.

YAYINLAR

- Alper, S. & Sümer, N. (2017). Özgür irade ve belirlenimcilik ölçeğinin Türkçeye uyarlaması ve psikometrik özellikleri. Türk Psikoloji Yazıları, 20(39), 26-35.
- Bükün, M. F. & Cingöz-Ulu, B. Alevilerin İç-grup Yanlılığında Kimlikle Özdeşleşme ve Toplumsal Belleğin Rolü. Türk Psikoloji Yazıları, 20(Özel Sayı), 45-58.
- Küçükkömürler, S. & Sakallı-Uğurlu, N. (2017).Gruplar arası ilişkileri düzenlemede sosyal temas kuramları: Gruplar arası, yayılmacı ve hayali temas. Nesne, 5(9), 1-31.
- Kuzlak, A., Çuvaş, B. & Sakallı-Uğurlu, N. (2017). Anne ve babaların eğitim düzeyi ve mesleki statüleri ile üniversite öğrencilerinin cinsiyetçilik ve muhafazakârlığı arasındaki ilişki. Nesne, 5(9), 89-109.
- Sakman, E. & Sümer, N. (2017). Attachment (in)security and threat priming influence signal detection performance. The Journal of Social and Personal Relationships.
- Türkoğlu, B. (2017). Hovarda alemi: Taşrada eğlence ve erkeklik (Kitap değerlendirmesi). Masculinities: A Journal of Identity and Culture, Issue 7, p. 123-129

TEZLER

- Prof. Özlem BOZO danışmanlığındaki Yankı Süsen "Countertransference Manifestations to Chronically vs. Acutely Ill Patients: The Effects of Therapists' Death Anxiety and Health Behaviors" başlıklı doktora tezini
- Prof. Özlem BOZO danışmanlığındaki Felek Yoğan "How Do Women Experience Fibromyalgia In Family Context?" başlıklı yüksek lisans tezini
- Prof. Özlem BOZO danışmanlığındaki Nilis Borhan "Intrinsic Religiosity and Spiritual Well-Being as Moderators of the Relation between Wisdom and Psychological Well-Being in Elderly" başlıklı yüksek lisans tezini
- Doç. Dr. Türker Özkan danışmanlığındaki İbrahim Öztürk "Young Driver Behaviors in Relations to the Implicit and Explicit Driving Skills" başlıklı yüksek lisans tezini
- Doç. Dr. Türker Özkan ve Prof. Dr. Tülin Gençöz danışmanlığındaki Bilgesu Kaçan "The Path from Traffic Accident to Posttraumatic Stress, Posttraumatic Growth, and Driver Behavior Change: An Examination with Rumination and Trans-theoretical Model" başlıklı yüksek lisans tezini

başarıyla sunmuşlardır. Kendilerini ve tez danışmalarını tebrik ederiz.

KONGRE SUNUMLARI

ODTÜ Psikoloji Bölümü olarak, bu yaz da yurt dışı kongre ve konferanslara yüksek katılım gösterdik.

Bölümümüz hocaları ve/veya öğrencileri tarafından yapılan sunumların bilgilerinin sayfanın sağ tarafında bulabilirsiniz.

- Ağca, H. & Toker, Y. (2017, July). Individual and organizational predictors of perceiving workplace behaviors as counterproductive. Poster presentation at the European Congress of Psychology, Amsterdam, the Netherlands.
- Akkol, S., Memişoğlu Sanlı, A., Türe, D., & Sümer, N. (July, 2017). Effect of Video-Feedback Intervention for Positive Parenting on Marital Functioning. Poster presented at the International Attachment Conference, London.
- Alsancak- Akbulut, C., Şahin-Acar, B., & Sümer, N. (July, 2017). Effects of Video-Feedback Intervention on Maternal Intrusiveness. Poster presented at the International Attachment Conference, London.
- Dönmez, S. & Toker, Y. (2017, July). Developing a Likert-type measure to assess transformational and transactional leadership styles in Turkey. Poster presentation at the European Congress of Psychology, Amsterdam, the Netherlands.
- Elgin, V. M. & Sakallı-Uğurlu, N. (2017, 11-14 July). Examining honor culture in Turkey: The adaptation of three main scales, its inferences and the possible prevention and early interventions. EFPA 15th European Congress of Psychology, Amsterdam, Netherland.
- Gültas, M. & Toker, Y. (2017, July). Implicit and explicit achievement motivation differentially predict STEM criteria. Poster presentation at the European Congress of Psychology, Amsterdam, the Netherlands.
- İslambay, D., Cingöz-Ulu, B., & Bayat, E. (2017). Armenians in Istanbul: Representations of Citizenship and Daily Practices. The 40th Annual Meeting of the International Society of Political Psychology, Edinburgh, İskoçya (Oral presentation, 29 June– 2 July).
- Kaynak Malatyalı, M. & Sakallı-Uğurlu, N. (2017, 11-14 July). The moderating role of authoritarianism on the association between graphic cigarette warning labels and psychological reactance. EFPA 15th European Congress of Psychology, Amsterdam, Netherland.
- Kazak-Berument, S., Bahtıyar-Saygan, B., Okur, Ş., Kirkland, J., Bimler., D., Fletcher, P., Sümer, N., Bakır, T., & Yavaşlar, Y. (July, 2017). TTAS-60: Turkish Adaptation of a Toddler Attachment Sort. Poster presented at the International Attachment Conference, London.
- Kumpasoğlu, G. B., Hasdemir, D., & Canel-Çınarbaş, D. (2017, July). Attitudes of LGBT individuals toward Islam and related discrimination they experienced in Turkey. Paper presented at 40th Annual Meeting of the International Society of Political Psychology (ISPP), Edinburgh, Scotland.
- Özkan, S. Ö. & Sakallı-Uğurlu, N. (2017, 11-14 July). Relationship between two types of group identification and collective guilt: Remembering the events of September, 6-7 in Turkey. EFPA 15th European Congress of Psychology, Amsterdam, Netherland.
- Öztürk, İ. (2017, 11-14 July). Haddon Matrix and Swiss Cheese Model: The Integrated Crash Analysis. Poster presented in 15th European Congress of Psychology. Amsterdam, Netherland.
- Öztürk, İ., Özkan, Ö., & Öz, B. (July, 2017). Anger Expression on Road in Relation to Impulsive Driving. Oral Presentation at 15th European Congress of Psychology. Amsterdam, Netherland.
- Salman Engin, S., Aran, Ö., Karagöbek, B., & Sümer, N. (July, 2017). Caregiving Behavior Profiles among Turkish Mothers. Poster presented at the International Attachment Conference, London.
- Sayılan, G., Türkoğlu, B. & Cingöz-Ulu, B. (2017). The Mediator Role of Moral Foundations in Predicting Ideology from RWA and SDO. The 40th Annual Meeting of the International Society of Political Psychology, Edinburgh, İskoçya (Poster Presentation, 29 June– 2 July).
- Sayılan, G., Türkoğlu, B., & Cingöz-Ulu, B. (July, 2017). The Mediator Role of Moral Foundations in Predicting Ideology from RWA and SDO. Poster Presentation, ISPP 2017-International Society of Political Psychology, Edinburgh, Scotland.
- Sümer, N., Metin Orta, İ., İlden Koçkar, A., Şahin Acar, B., & Salman Engin, S. (July, 2017). Effectiveness of an Attachment-Based Video-Feedback Intervention among Turkish Mother-Child Dyads. Poster presented at the International Attachment Conference, London.

BÖLÜMÜMÜZDEN PROJELER

Erken Dönem Ebeveynlik Desteği: Anne Duyarlılığı ve Güvenli Bağlanmayı Arttırmaya Yönelik Müdahale Programı Uygulaması

Program Kodu: 1001

Proje No: 113K542

Proje Yürütücüsü:
Prof. Dr. Nebi Sümer

Araştırmacılar:
Doç. Dr. Zekavet Aylin İLDEN-KOÇKAR (İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Başak ŞAHİN- ACAR

Bursiyerler:
İrem METİN-ORTA
Selin Salman ENGİN
Özlü ARAN
Aybegüm MEMİŞOĞLU-SANLI
Didem TÜRE
Cansu ALSANCAK
Selin AKKOL
Ece SAĞEL
Derya Selin İŞILAY
Baldan KAVAKLI
Anıl Özge ÜSTÜNEL (İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi)

Proje Özeti

Geçmiş araştırmalar 'bakıcı ya da anne duyarlılığı' olarak bilinen ilgi-bakım davranışlarının pozitif geri bildirimle dayalı sistematik bir müdahale (yönlendirme) ile geliştirilebileceğini göstermiştir. Bu proje kapsamında pozitif ebeveyn davranışlarını ve anne duyarlılığını arttırmaya yönelik olarak Juffer ve arkadaşları (1993; 2008) tarafından geliştirilen ve yüksek düzeyde etkili bir uygulama olan bireysel video-geribildirimle dayalı müdahale programının (VIPP; Video-Feedback Intervention to Promote Positive Parenting) Türkiye'ye uyarlanması, uygulanması ve etkisinin görgül olarak test edilmesi amaçlanmıştır.

Sertifikalı uygulayıcı eğitimlerini takiben ilgili uygulama kılavuzu, ölçüm araçları ve ilgili diğer dokümanlar Türkçeye çevrilmiştir. İki yıl süren bu araştırmaya Ankara (n = 76) ve İstanbul'un (n = 27) görece düşük gelir ve eğitim düzeyine sahip toplam 103 anne-çocuk çifti katılmıştır. Çocukların yaş aralığı 9-30 ay arasındadır. Müdahale (n = 63) ve kontrol (n = 40) gruplarına seçkisiz olarak atanmış anne-çocuk çiftlerinden öntest, sontest ve 3-6 ay sonra izleme aşamalarında video kayıtlarına, gözlemlere ve anne beyanına dayalı ölçümler alınmıştır. Bütün katılımların öntest, sontest ve izleme ölçümlerinin kapsamlı olarak yapıldığı araştırmada müdahale grubundaki ailelere dört kez uygulama ziyareti yapılmış, kontrol grubundaki annelerin çocukları ise telefonla izlenmiştir. Anne duyarlılığının ikisi çekilen videolar gözleme dayalı kodlama yoluyla, birisi de anne beyanına dayalı olarak üç ölçüm aracıyla ölçülmüştür. Ayrıca başta ebeveynlik stresi, evlilik doyumu ve bağlanma yönelimi olmak üzere çok sayıda anne özelliği her üç aşamada da ölçülmüştür. Çocuğun hem mizaç gibi temel bireysel özellikleri ilk aşamada ölçülmüş, hem de gözlemlenilen bağlanma düzeyi ve problem davranışları gibi sonuç değişkenleri her bir aşamada ölçülmüştür.

Sonuçlar

Bulgular öntest aşamasında müdahale ve kontrol grubundaki anneler ve çocuklar arasında ölçülen temel özellikler bakımından bir farklılık olmadığını göstermiştir. Karışık desenli tekrarlı ölçüme dayalı 2 faktör (müdahale ve kontrol) X 3 zaman (öntest, sontest, izleme) grup içi faktör etkisinin incelendiği on temel değişkenin üçünde faktör X zaman ortak etkisinden anlamlı olduğunu göstermiştir. Ainsworth Anne Duyarlık Ölçeği ile gözleme dayalı olarak ölçülen duyarlılık düzeyinde, duyarlılığa ilişkin tutumlarda ve evlilik doyumunda müdahale grubundaki annelerin kontrol grubundaki annelere oranla olumlu yönde anlamlı değişim gösterdiği bulunmuştur. Yapılan ek analizlerde öntest-sontest ve öntest-izleme karşılaştırmaları yapılmış ve müdahale grubundaki annelerin öntestte oranla sontest ve izlemede Anne Duyarlılığı Sınıflama Sistemi (ADSS) ile ölçülen duyarlılığında ve Bağlanma Davranışı Sınıflama Seti (BDSS) ile ölçülen çocukların bağlanma düzeyinde anlamlı artışların olduğunu gözlemlenmiştir. Ayrıca, çocukların içselleştirme sorunlarında azalmanın olduğunu bulunmuştur. Bakım verme yönünden riski düşük ve yüksek olarak oluşturulan anne grupları üzerinde yapılan analizlerde ise, müdahale grubundaki riski yüksek olan annelerin programdan daha fazla yararlandıkları gözlemlenmiştir. Bulgular, genel olarak, uyarlanan pozitif geri bildirimle dayalı müdahale programının orta düzeyde etki genişliğinde etkili olduğunu ve dezavantajlı gruplar üzerinde daha yüksek düzeyde etkiye sahip olabileceğini göstermiştir. Proje sonucuna uygulamacılara yönelik bir seminer verilmiş ve ayrıntılı önerilerde bulunulmuştur. Proje kapsamında Türkiye'de erken dönemde anne duyarlılığını ve çocukların güvenli bağlanmasını arttırmaya yönelik etkili bir müdahale programı kültürümüze uyarlanmış ve ilgili alanda çalışan uygulamacılar ve araştırmacılar için bir uygulama programı ve çok sayıda ölçüm aracı kazandırılmıştır.

MEZUNLARIMIZ: Kim, Nerede?

Rabia ÜNSALDI KÖLE

- ◇ **Mezuniyet Yılı:** 2000
- ◇ **Yüksek Lisans:** Hacettepe Üniversitesi-Gelişim Psikolojisi - 2004
- ◇ **Çalıştığı Kurum:** Madalyon Psikiyatri Merkezi
Çocuk ve Ergen Psikoloğu
- ◇ **İlgi/Çalışma Alanları:** Çocukluk ve ergenlik Çağı sorunları, çocuk odaklı anne-baba danışmanlığı, boşanma kayıp/yas, akran zorbalığı, evlat edinme vb. konularda çocuğa yaklaşım ve ebeveyn tutumları
- ◇ **Kitapları:** Teo'nun Gece Korkusu
Çocuğunun Psikoloğu Olmak
- ◇ **Bulunduğu Şehir:** Ankara
- ◇ **İletişim Bilgileri:**
 - ◇ **E-posta:** runsaldi77@gmail.com
 - ◇ **Telefon:** 444 85 90

Melike Tuğçe KOÇ KOCAYİĞİT

- ◇ **Mezuniyet Yılı:** 2014
- ◇ **Çalıştığı Kurum:** Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
- ◇ **İlgi/Çalışma Alanları:** Şiddet mağduru kadınlara yönelik psiko-sosyal destek ve güçlendirme çalışmaları, ilgili kuruluş ve STK'larla şiddetin önlenmesine yönelik iş birliği ve koordinasyon çalışmaları
- ◇ **Bulunduğu Şehir:** Ankara
- ◇ **İletişim Bilgileri:**
 - ◇ **E-posta:** mtugcecoc@gmail.com
 - ◇ **Telefon:** 0553 505 04 79

